

“Yuksak ma’naviyatli, zamonaviy bilim va kasb-hunarlariga, o’z mustaqil fikriga ega bo’lgan yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash biz uchun eng muhim masalalardan biridir”.

Sh. Mirziyoev

MAVZU:OLIIY TALABALARINING HUQUQ VA MAJBURIYATLARI. TALABALARNING O‘QUV VA ILMIY TADQIQOT ISHLARI.

Reja

- 1. Oliy ta’lim muassasasining odob - axloq qoidalari.**
- 2. Jamoa a’zolarining odob-axloqiga oid umumiy qoidalar.**
- 3. Professor-o’qituvchilar va talabalarning ta’lim-tarbiya jarayonidagi o’zaro munosabatlari.**
- 4. Talabalarning o’quv va ilmiy tadqiqot ishlari**

OLIV TA'LIM MUASSASASINING ODOB - AXLOQ QOIDALARI

- Ushbu oliy ta'lim muassasasi (bundan buyon matnda otm deb yuritiladi)ning odob-axloq qoidalari o'zbekiston respublikasining konstitutsiyasi, "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi, "Ta'lim to'g'risida"gi, "Yoshlarga oid davlat siyosatining asoslari to'g'risida"gi va "axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari to'g'risida"gi qonunlar, oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining tegishli buyruqlari, otmning ustavi, ichki tartib-qoidalari hamda umume'tirof etilgan ma'naviy va axloqiy tamoyillar asosida ishlab chiqilgan.

asosiy vazifalari:

- yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega, jamiyat, davlat va oila oldida o'z mas'uliyatini his etadigan, davlatning ichki va tashqi siyosatini to'g'ri anglaydigan, vatanparvar va xalqparvar, tashabbuskor va tadbirkor, zamonaviy bilimlar bilan qurollangan hamda yuksak insoniy fazilatlarga ega bo'lgan irodasi baquvvat, iymoni butun va vijdoni uyg'oq mutaxassislarni tayyorlash; otm jamoa a'zolarining ma'naviy immunitetini shakllantirish, saqlash va himoya qilish; yoshlar orasida odob-axloqni buzishga, shujumladan zo'ravonlik, hayosizlik va shafqatsizlikni tashviqot qilishga qaratilgan har qanday xatti harakatlarning oldini olish, jumladan, yoshlarni ichkilikbozlik vagiyohvandlik illatlaridan, boshqa turli halokatli tahdidlar hamda biz uchun yot bo'lgan diniy va ekstremistik ta'sirlardan, tuban "ommaviy madaniyat" xurujlaridan himoya qilishga ko'maklashishdan iborat.

Jamoa a'zolarining odob-axloqiga oid umumiy qoidalar

- OTMda hamjihatlik, o'zaro ishonch, hurmat, bir-biriga g'amxo'rlik qilish hamda ahil-inoqlik jamoa a'zolarining o'zaro munosabatlaridagi muhim shartlardir.
- OTMda o'zaro munosabatlarning asosiy tamoyili – bir shaxsning huquqi boshqa shaxsning huquqini paymol qilmasligi lozim, jumladan jamoa a'zosining so'z erkinligi unga birovga tuhmat qilish, uni haqorat qilish, o'zaro munosabatlarda umum e'tirof etilgan axloq qoidalarini namoyishkorona mensimaslikda ifodalanuvchi behayo so'zlardan foydalanish huquqini kafolatlamaydi, e'tiqod erkinligi diniy marosim liboslarida OTMga kelish huquqini kafolatlamaydi, kiyinish erkinligi ta'lim maskanida tarbiya jarayoniga salbiy ta'sir qilish huquqini kafolatlamaydi.
- Jamoa a'zolarining OTMga odamlar diqqatini tortadigan tanani shaffof ko'rsatib turadigan, elka, ko'krak va qorin, shuningdek tizzadan yuqori qismlari ochiq qoladigan hamda haddan ziyodtor kiyimda yoki diniy ibodat libosida, metall zanjirlar, to'g'nog'ichlar, tanaga turli munchoqlar qadaganholda, sport kiyim va poyabzalida kelishi taqiqlanadi. Jamoa a'zolari OTMga orasta bo'lib, unga monand kiyimda kelishi lozim.

Professor-o'qituvchilar va talabalarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'zaro munosabatlari

- Professor-o'qituvchilar va talabalarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'zaro munosabatlari “Ustoz-shogird” milliy an'analariga asoslanishi lozim.
- Professor-o'qituvchi auditoriyaga kirganida barcha talabalar o'rinlaridan turib salomlashishlari, so'ngra o'z joylarini egallashlari lozim.
- Dars mashg'ulotlari vaqtida uyali aloqa vositalaridan foydalanish barcha uchun taqiqlanadi.
- Talaba o'zining nojo'ya harakatlari bilan dars mashg'ulotlariga xalaqit bersa, professor-o'qituvchi yuzaga kelgan vaziyat haqida dekanatni xabardor qilib va uning ruxsati bilan bunday talabani mashg'ulotlardan chetlatishi mumkin.
- Talabada professor-o'qituvchi bilan o'quv mashg'ulotlaridan tashqari vaqtda muloqot qilish zarurati bo'lsa, unda talaba quyidagi qoidalarni, ya'ni:
  - professor-o'qituvchi talaba bilan dars jadvaliga muvofiq mashg'ulotlarda, maslahat soatlarida, mustaqil ishlarni, reyting nazoratini topshirishda yoki o'zaro kelishuv bo'yicha belgilangan vaqtda shug'ullanishini;
  - o'zi muloqot qilmoqchi bo'lgan professor-o'qituvchining lavozimi, ismi, otasining ismi va familiyasini aniq bilishi shart.

Professor-o'qituvchilarning o'zaro munosabatlari

- Professor-o'qituvchilarning o'zaro munosabatlarida – yagona jamoa, o'zaro hurmat va e'tibor, do'stlik, hamjihatlik, halollik va adolat tamoyillari amal qilishi lozim.
- Professor-o'qituvchilar munosabatlarida inson qadr-qimmatiga hurmatsizlik qilish, shaxsiyatini kamsitish, o'zganing intellektual mulkini o'zlashtirib olish, qo'pollik, behayo so'zlar ishlatish, mushtlashish, o'zgalarga ma'naviy, moddiy yoki jismoniy ziyon etkazish qat'iyan man etiladi.

Talabalarning o'zaro munosabatlari

- Talabalarning o'zaro munosabatlarida — yagona jamoa, o'zaro hurmat va e'tibor, do'stlik, hamjihatlik, halollik va adolat tamoyillari amal qilishi lozim.
- Talabalar munosabatlarida inson qadr-qimmatiga hurmatsizlik qilish, shaxsiyatini kamsitish, o'zganing intellektual mulkini o'zlashtirib olish, qo'pollik, behayo so'zlar ishlatish, mushtlashish, o'zgalarga ma'naviy, moddiy yoki jismoniy ziyon etkazish qat'iyan man etiladi.

Talabalarning odob-axloqqa oid majburiyatlari

OTM hududida:

- hududga kirishda talabalik guvohnomasini ko'rsatib kirish;
- hududni ifloslantirmaslik va chiqindilarni faqat joylardagi urnalarga tashlash;
- ustozlar bilan duch kelganda salom berish;
- o'quv mashg'ulotlari vaqtida hududda sababsiz yurmaslik;
- OTM mulki (ko'char va ko'chmas mulki, o'simlik va hayvonot dunyosi va hokazolar) ga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish;
- Kiyinish madaniyati va o'zaro suhbat odoblariga rioya qilish;**
- talaba yigitlar institut hududiga (belgilangan formada) oq ko'ylakda, klassik uslubdagi shim-kostyum, galstukda va to'q rangdagi poyafzalda kelishlari shart;
- talaba qizlar institut hududiga (belgilangan formada) oq bluzkalarda, tizzani yopib turadigan yubkak va kostyum, to'q rangdagi poyafzalda kelishlari shart;
- O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq yuqoridagi holatlar haqida tegishli tashkilotlarga o'z vaqtida xabar bermaslik javobgarlikka sabab bo'lishi alohida qayd etiladi.

Talabalarning odob-axloqqa oid majburiyatlari

Auditoriyada:

- uyali aloqa vositalarini o'chirib qo'yish;
- dars vaqtida gaplashmaslik;
- jihozlarga madaniy munosabatda bo'lish, partalarga yozmaslik;
- qog'oz va boshqa keraksiz narsalarni qoldirib ketmaslik;
- ovqatlanmaslik, saqich chaynamaslik.

Umumiy ovqatlanish joylarida:

- taomlarni olishda navbat tartibiga rioya qilish;
- tirbandlik holatida ustozlar, ayollar, yoshi kattalarga hurmat ko'rsatish;
- ovqatlanish vaqtida shovqin solmaslik;
- umumiy ovqatlanish shaxobchasida belgilangan tartib-qoidalariga rioya qilish.

Talabalarning odob-axloqqa oid majburiyatlari

Axborot resurs markazida:

- ARM xodimlari bilan hushmuomalada bo'lish;
- kitoblar va jihozlarga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish;
- baland ovozda so'zlashmaslik va atrofdagilarga xalaqit bermaslik;
- qog'oz, saqich va boshqa chiqindilarni qoldirib ketmaslik;
- kitoblarni olish va topshirish tartib-qoidalariga rioya qilish.

talabalar turar joylarida:

- mavjud jihozlarni asrash, ularga zarar etkazmaslik;
- elektr-energiyasi, gaz va suv resurslaridan tejamkorona (oqilona)_foydalanish;
- sanitariya va gigiena xonalaridan foydalanish qoidalariga amal qilish;
- talabalar turar joyi "Nizomi" va "Ichki tartib qoidalari"ga qat'i rioya qilish.

Talabalarning odob-axloqqa oid majburiyatlari

Sport majmualarida:

- sport majmuasiga xos bo'lgan kiyim va poyabzallarda kirish;
- sport inventarlariga nisbatan madaniy munosabatda bo'lish;
- mashg'ulotlardan keyin sport inventarlarini belgilangan joylarga qayta topshirish;
- sport majmuasining belgilangan tartib-qoidalariga rioya qilish.

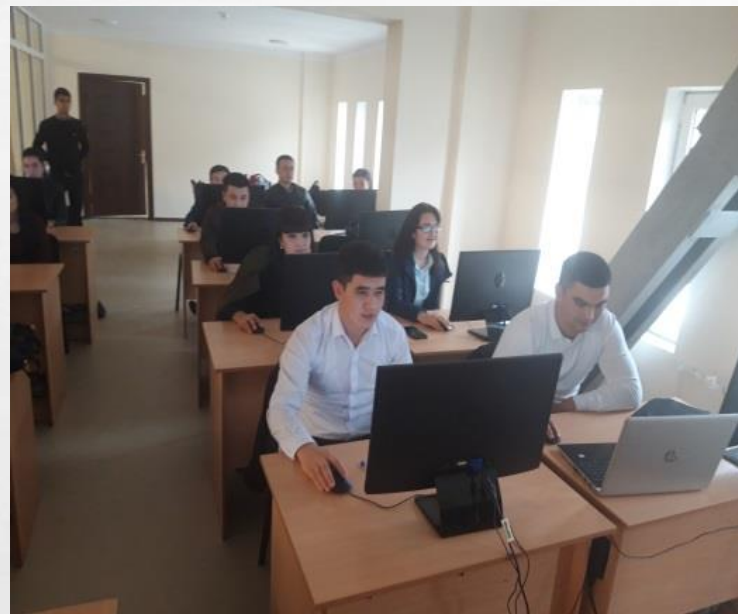
Madaniyat saroyi va boshqa ommaviy tadbirlar o'tkazish joylarida

- o'rindiqlik va boshqa jihozlarga nisbatan madaniy munosabatda bo'lish;
- ommaviy tadbirlar vaqtida hushtak chalmaslik, baqirmaslik, tadbir tugashidan oldin sababsiz chiqib ketmaslik;
- uhlab o'tirmaslik, o'rindiqlarga yotib olmaslik, bir-biri bilan gaplashmaslik, yon atrofdagilarga xalaqit bermaslik.

Talabaga man etiladigan holatlar

- **Professor-o'qituvchilarga qo'pollik qilish, mashg'ulotlar vaqtida asossiz gapirish;**
- **Xodimlar va o'z o'rtoqlariga nisbatan hurmatsizlik qilish;**
- **Professor-o'qituvchi bilan boshqalarning bahosini muhokama qilish;**
- **Yozma ishlarni himoya qilish va reyting nazoratiga doir boshqa tartib-taomillarni bajarish vaqtida chetdan yordam olish, o'zgalarga yordam ko'rsatish;**
- **boshqa shaxslar tomonidan tayyorlangan topshiriqlar yoki yozma ishlarni o'z nomidan topshirish;**
- **Mashg'ulotlarni o'tkazib yuborish yoki kechikib kelish;**
- **Mashg'ulotlar vaqtida professor-o'qituvchining ruxsatisiz auditoriyadan chiqib ketish;**
- **Moddiy jihatdan yaxshi ta'minlanganligini turli yo'llar bilan ko'z-ko'z qilish qat'iyan man etiladi.**

TALABALARNING O'QUV ISHLARI

ТАЛАБАЛАР ЎҚУВ АМАЛИЁТИНИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИК ҲОЛАТИ

ТАЛАБАЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ АМАЛИЁТИНИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИК ҲОЛАТИ

SINOV (NAZORAT) SAVOLLARI VA TOPSHIRIQLAR

- 1. Oliy ta'lim muassasasining odob - axloq qoidalari nimalardan iborat ?**
- 2. Jamoa a'zolarining odob-axloqiga oid umumiy qoidalari?**
- 3. Professor-o'qituvchilar va talabalarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'zaro munosabatlari nimalardan iborat ?**
- 4. Talabalarning odob-axloqqa oid majburiyatlari nimalardan iborat ?**
- 5. Talabalarning o'quv va ilmiy tadqiqot ishlari nimalardan iborat?**

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sh.M.Mirziyoev "O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi" Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil. "Gazeta.uz".
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 8 maydagi "Toshkent irrigasiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muxandislari institutida oliy ma'lumotli kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida" gi PQ 3702 qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" PF - 5847-son Farmoni.
www.lex.uz.
4. I.Xudayev va b.Mutaxassislikka kirish. T.2022. «TIQXMMI» MTU bosmaxonasi. 216 b.
5. Т.Асқархўжаев. Ер қазиш ва йўл қурилиш машиналарининг ҳисоби ва назарияси. Тошкент, 2006, 272б.
6. Vafoev S.T., Musurmanov R.K. Qurilish va melioratsiya mashinalarini ishlatish. (O'quv qo'llanma). Toshkent-«Tafakkur bo'stoni» 2015 y, 400 b.
7. Vafoev S.T. Qurilish mashinalari. (Darslik), -T., «TIMI bosmaxonasi»-2014 y, 372 b.
8. Vafoev S.T. Melioratsiya mashinalari. (Darslik), -T., «Fan va texnologiya», 2013.304 b.
9. A.U.Atajanov, I.J.Xudaev. Ekskavator-simulyator o'quv trenajyorni boshqarish. «TIQXMMI bosmaxonasi»-2020 y, 372 b.

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!

**XUDAEV IBROXIM
JUMAKULOVICH**

**"Gidromeliorativ ishlarni
mexanizatsiyalash"
kafedrası mudiri, t.f.n. dotsent**

+ 998 71 237 1927

ixudaev [@tiiame.uz](mailto:ixudaev@tiiame.uz)

@IBROXIMXUDAEV